

No 92.

Kalendarzyk tygodniowy:

Czwart. Św. Teofila.
Piąt. Św. Pawła.
Sob. Św. Piotra M.
Niedz. Św. Katarzyny P.
Pon. Św. Wojciecha B.M.
Wtor. Św. Zygmunta kr.
Środa Św. Krzyża.

Wschód słońca godz. 4 m. 40.
Zachód słońca godz. 7 m. 17.
Długość dnia godz. 14 m. 34.

CENA PRENUMERATY:

W ŁODZI:

Rocznie rb. 8 k.—
Półrocznie " 4 "—
Kwartaln. " 2 "—
Miesięczn. " — " 67
Odnoszenie 10 k. m.
Egz. pojedynczy 5 k.

Z przesyłką pocztową:

Rocznie rb. 10 kop.—
Półrocznie " 5 "—
Kwartalnie " 2 " 50
Miesięcznie " — " 85

Redakcja

w ŁODZI,

ul. Przejazd № 8.

№ telefonu 593.

ROZWIÓJ

dziennik polityczny, przemysłowy, ekonomiczny, społeczny i literacki, ilustrowany.

Czwartek, dnia 14 (27) kwietnia 1905 roku.

Kantory: własny w Warszawie, ul. Krucza M. 23; w Pabianicach u p. Teodora Minke; w Zgierzu u p. Ikierta.

CENA OGŁOSZEŃ: „Nadesłane“ na 1-ej stronie 50 kop. za wiersz. Zwyczajne ogłoszenia za tekstem po 7 kop. za wiersz nonparelowy lub jego miejsce. Małe ogłoszenia po 1½ kop. od wyrazu (dla poszukujących pracy po 1 kop.). Reklamy i Nekrologi po 15 kop. za wiersz petirowy. Za dołączenie prospektów 36 rb. ARTYKUŁY: bez oznaczenia honorarium Redakcja uważa za bezpłatne; rękopisów drobnych nie zwraca.

Rozkład pociągów.

Od 28 października.

Kolej Fabryczno-Łódzka.

Odechodzą z Łodzi: o godzinie 12.30, 7.10*
12.05, 1.40, 3.15, 6.10*, 8.50.

Przychodzą do Łodzi: o godz. 3.00, 5.15,
9.35, 10.15*, 3.35, 5.22 8.20, 11.00.

Pociągi oznaczone *, służą dla bezpośredniej komunikacji „Łódź — Warszawa“ (bez przesiadania).

Kolej Warszawsko-Kaliska

Odechodzą do Kalisza: o g. 6.35, 11.49, 4.07
do Warszawy: o godzinie 9.32, 2.30. Przychodzą
z Kalisza: o godz. 9.17, 2.16, 6.35.

Kolej Obwodowa.

Odechodzą ze stacji Łódź-kaliska do Słotwin o godz.
5.45, ze Słotwin do st. Łódź-kaliska 7.12. Odechodzą ze
st. Łódź-kaliska do Kuluszek 6.55, przychodzą z Kolu-
szek do st. Łódź-kaliska o g. 6.20.

Uwagi. Godziny wydrukowane tłustym drukiem
oznaczają czas od 6 wieczorem do 6 rano.

W sprawie walki z cholera.

Wobec grożącej nam epidemii cholery, łódzkie Towarzystwo lekarskie urządziło wczoraj specjalne posiedzenie, w celu bliższego omówienia środków zapobiegawczych wtargnięciu tak groźnego i niebezpiecznego gościa do Łodzi oraz skutecznej i racjonalnej z nim walki.

Zapowiedziane narady zgromadziły w lokalu, przy ulicy Dzielnej № 31, siedmdziesięciu kilku lekarzów, a wśród nich przybyłych umyślnie z różnych miast, jako przedstawiciele świata lekarskiego, jako to: z Warszawy dr. Palmirski, kierownik instytutu bakteriologicznego; dr. Karwański, znany badacz serodyagnostyki, dr. Pruszyński, współredaktor „Gazety lekarskiej“ (przedstawiciele Towarzystwa lekarskiego), dr. Polak. Prezes warszawskiego Towarzystwa higienicznego i dr. Królikowski; z Kalisza — dr. Drozdowski, prezes tamtejszego Towarzystwa lekarskiego i dr. Cukier; z Radomia — dr. Henryk Fidler, w. prezes miejscowego Towarzystwa lekarskiego i dr. Pełczyński; z Lublina — dr. Chodźko; nadto z Pabianic dr. Ostaniewicz; z Łasku — dr. Szokalski i z Tuszyna — dr. St. Skalski.

Przed udaniem się na wspólne narady, wszyscy uczestnicy wczorajszego zebrania byli świadkami demonstracji różnych hodowli prątków cholery, między innymi pochodzących z obecnej epidemii w Południowej Rosji; demonstracji surowicy przeciwocholerycznej i innych szczegółów, dotyczących bakteriologii cholery. Wzmiankowane demonstracje odbyły się w laboratorium miejskim.

Zebranie otworzył o godz. 9-ej wieczorem prezes Towarzystwa lekarskiego dr. Karol Jonscher, wyjaśniający cel zapowiedzianych narad.

Następnie wygłoszono odczyt w sprawie zarzeka cholery, rozkrzewiania się jej, oraz stoso-

wania sposobów racjonalnego a koniecznego zapobiegania epidemii cholery.

Odczyt ten zawierał bardzo wiele ciekawych i specjalnych danych naukowych, ze względu jednak na szupłe ramki naszego piśmnia, ograniczamy się tylko na wyliczeniu szeregu środków, możliwych do wykonania, a mogących zapobiedz szerzeniu się epidemii cholery, jakie zalecono w świetnie opracowanym odczycie.

Oto wytyczne punkty zapobiegawczej walki z cholera, stosowanej skutecznie w Rosji i Niemczech:

1) Szeroko zorganizowana pomoc lekarska i powołanie do komitetów sanitarnych osób, cieszących się zaufaniem, prócz powołania przedstawicieli towarzystw lekarskich. Obrady i czynności komisji powinny być jawne.

2) Organizacja punktów obserwacyjnych.

3) Zawiadamianie komitetów sanitarnych przez lekarzów o każdym podejrzanym chorym.

4) Bakteryologiczne badanie bezpłatne wydzielin chorych i ich otoczenia.

5) Organizacja ruchomych oddziałów bakteriologicznych, oraz sposób przesyłania materiałów podejrzanym od chorych i trupów, wody i t. p. do pracowni większych.

6) Urządzenie szpitali i baraków dla chorych, skąd pacjenci mogą być wypuszczani dopiero wtedy, gdy kilkakrotne badania bakteriologiczne stwierdzą nieobecność zarazków swoistych w ich wydzielinach i skąd trupy powinny być odpowiednio bezpiecznie przewożone i grzebane w miejscach odpowiednich w ten sposób, by nie mogły być nowym rezerwuarem zarazy.

7) Izolacja otoczenia chorych w lokalach izolacyjnych, skąd mogą być wypuszczane dopiero wtedy, gdy kilkakrotne badania stwierdzą nieobecność zarazków swoistych w wydzielinach tych osób; w domach izolacyjnych osobny personel i dezynfekcja wydzielin zdrowych.

8) Bezpłatna dezynfekcja mieszkań, skąd chorzy zostali przewiezieni do baraków lub szpitali, a zdrowi do domów izolacyjnych; oczywiście ze zwrotem wartości za uszkodzone lub zniszczone przy dezynfekcji przedmioty.

9) Uporządkowanie asenizacji i studzien przynajmniej w ten sposób, aby nieczystości były przed wywożeniem dezynfekowane prawidłowo i w takim dopiero stanie wywożone w hermetycznie zamkniętych beczkach na dostatecznie odległe i bezpieczne miejsca, przy czem należy zwrócić uwagę na poziom ziemi i kierunek wód zaskórnych, w tych miejscach, gdzie będą urządzone asenizacyjne stacje. Zwracanie uwagi, aby defekacja odbywała się tylko w klozetach, a nie na podwórzach i przypadkowych miejscach. Uporządkowanie studzien wymaga prawidłowego zbadania tych wód, usunięcia przyczyn zanieczyszczeń, oczyszczenia, pogłębiania i cementowania studzien, podniesienia poziomu ziemi na około górnego wylotu studni, który musi być zabezpieczony od następnych zanieczyszczeń przez dokładne wzniesienie, przykrycie, odgrózdzenie i odsuniecie postojów zwierząt, koryt dla bydła i t. p. Tam, gdzie są wodociągi, niesłychanie czujna

kontrola nad działaniem filtrów i zdrowiem pracujących.

10) Karetki, wozy transportowe czy lektyki do przewożenia lub przenoszenia chorych, powinny być prostej konstrukcji, łatwe do dezynfekcji.

11) W miastach większych jako samodzielne instytucje, a w mniejszych przy punktach obserwacyjnych, należy zawczasu przygotować kamery dezynfekcyjne i odpowiednio wyćwiczone personel dla nich; gdzie nie można urządzić dla braku środków drogich kamer, tam domowym sposobem skonstruować samemu kamerę z beczki i dużego samowara lub kotła, z dopływem pary do beczki, która może odgrywać doskonale rolę kamery.

12) Przy pomocy Komitetów sanitarno-obywatelskich i popularyzacji, a gdzie to nie pomoże — to choćby z pomocą § 102 praw, dążyć do uporządkowania krzyżujących spraw miejskich, usunięcia brudów, śmieci, śmietników, kałuż, zlewu nieczystości i ścieków do rynsztoków, usunięcia z restauracji i sklepów spożywczych brudnego lodu z glinianek i t. d.

13) Peryodyczna i prawidłowa dezynfekcja wagonów i omnibusów, niezależnie od tego, czy wykryto w nich podejrzanym chorych, czy nie.

14) Wzmocniona działalność Towarzystw filantropijnych, przeciwdziałanie nędzy, organizacja robót publicznych, urządzenie herbaciarni, domów noclegowych i zarobkowych, tanich mieszkań, bezpłatnej pomocy lekarskiej i t. d.

15) Dostarczanie w miejscach publicznych, wagonach, dworcach i t. d. dobrej, przegotowanej wody i czystych do tejże naczyn, wbrew terazniejszemu zwyczajom.

16) Wzmocniona kontrola sanitarna nad miejscami publicznymi (dworce, teatry, jarmarki, rynki) pod względem ogólnej czystości i zwłaszcza produktów spożywczych i prawidłowej asenizacji ustępów — wbrew obecnym zwyczajom; kontrola nad miejscami kąpielowymi.

17) Nie ograniczać ani zebrań, teatrów etc., ani przejazdu podróżnych, ani przewozu towarów.

18) Popularyzacja w najszerszym znaczeniu racjonalna, t. j. aby prócz wskazówek o czystości podawane były zgodne z potrzebą i rzeczywistością dane co do potrzeby skrupulatnego wypełnienia wszelkich zarządzeń sanitarnych ogólnych i indywidualnych, z podaniem prawidłowych sposobów odkażania wydzielin i bielizny (nie za pomocą sublimatu lub karbolu). Popularyzacja powinna też zwalczać zabobony i przesady i zwracać uwagę na pomijające zwykłe w tego rodzaju broszurach szczegóły, np. o potrzebie mycia rąk po defekacji, o konieczności defekacji choćby w najpierwotniejszych klozetach, a nie na otwartych przestrzeniach itd.

19) Szczepienia ochronne — przynajmniej otoczenia chorych, personelowi lekarskiemu i sanitaryszom. Pożądane są zbiorowe ogólne szczepienia całej ludności.

W celu wypowiedzenia swej opinii o każdym z poszczególnych punktów zabierali głos doktorzy Polak, Pruszyński, Palmireki, Karwa-

eki, Sterling, Brudziński, W. Pinkus, Likiernik i Fidler.

Po długotrwałej i wielce ożywionej dyskusji, której wynikiem było zupełne przyznanie słuszności poglądów, oraz zastosowanie projektowanych urzędzeń, wskazanych w odczycie — dr. Seweryn Sterling zapoznał zgromadzonych z opracowanym przez siebie referatem p. t. „Ogólny plan przygotowań sanitarnych w Łodzi, wobec grożącej cholery“.

(d. n.)

Zniesienie ograniczeń religijnych.

—s—

Ministerium spraw wewnętrznych okólnikiem z dnia 24 go marca r. b. zawiadomiło gubernatorów, iż na zasadzie Najwyższego ukazu z dnia 12-go grudnia 1904 roku, zamierza ono przedstawić radzie państwa następujące zmiany ustawy, dotyczące Kościoła katolickiego:

1) Budowa kościołów, kaplic, ołtarzy: znieść odwoływanie się do dycecezyalnej władzy prawosławnej; pozostawić rozstrzygnięcie tych spraw władzy ministra spraw wewnętrznych na warunkach następujących: zgody katolickiej władzy dycecezyalnej; dostatecznej zamożności parafian; zatwierdzenia przez miejscowe władze budowlane planów i kosztorysów.

2) Mianowania proboszczów: uzupełnić § 42 ustawy obcych wyznań kategorycznym określeniem, iż proboszczowie w 10-ciu guberniach Królestwa Polskiego, w 9-ciu zachodnich, oraz w gub. kurlandzkiej, będą mianowani lub też przenieszeni z parafii do parafii przez ich zwierzchników za zgodą gubernatora, przyczem nieotrzymanie odpowiedzi od tegoż w przeciągu miesiąca winno być uważane jako aprobatę; mianowanie i przenieszenie proboszczów w pozostałych guberniach Cesarstwa pozostawić władzy dycecezyalnej w porozumieniu z ministrem spraw wewnętrznych; prawo usuwania księży od obowiązków w dycecezach katolickich pozostawić biskupowi, który o usunięciu księdza ma zawiadamiać gubernatora; rozszerzyć § 147 ustawy obcych wyznań, określający porządek czasowego mianowania proboszczów przez władze dycecezyalne, na wszystkie miejscowości Cesarstwa; zmienić dotyczące dycecezyj rzymsko-katolickich w Królestwie Polskiem §§ 139, 143, 146, 150 i 151 ust. obcych wyznań w tym duchu, aby mianowanie regensów i sekretarzy konsystorza, regensów i profesorów seminarium, dziekanów, proboszczów, administratorów i wikaryuszów wszystkich parafii, pozostawić biskupowi za zgodą general-gubernatora warszawskiego, przyczem nieotrzymanie odpowiedzi od tegoż w przeciągu miesiąca należy uważać jako pozwolenie; przy mianowaniu wikaryuszów w Warszawie, a także w gub. lubelskiej i siedleckiej, w pow. mazowieckim gub. łomżyńskiej i pow. augustowskim gub. suwalskiej zapytywać o zdanie general-gubernatora tylko w tym wypadku, jeżeli proponowany kandydat na wikarego zajmuje to stanowisko po raz pierwszy; jeżeli zaś będzie to tylko przeniesienie, to należy jedynie zawiadomić o tem Głównego Naczelnika kraju w terminie miesięcznym; znieść 2 uwagę do § 150 ust. obcych wyznań o komunikowaniu general-gubernatorowi warszawskiemu przyczyn usuwania proboszczów i wikaryuszów.

3) Przejazdy osób duchownych wyzn. katolickiego (z wyjątkiem zakonników) poddać jedynie rozporządzeniom władzy dycecezyalnej i ogólnym przepisom dla osób świeckich.

4) Ustanowić za wykroczenia duchownych katolickich przeciw rozporządzeniom rządowym trzy rodzaje kary, nakładane przez ministra spraw wewnętrznych: przeniesienie do innej parafii, usunięcie od obowiązków i zamknięcie w klasztorze na przeciąg lat dwóch, pod warunkiem, aby karę poprzedzało tłumaczenie się winnego, oraz opinia, wydana przez władzę dycecezyalną.

5) Pozostawić władzy dycecezyalnej prawo karania księży za wykroczenia przeciwko przepisom kościelnym zamknięciem w klasztorze, nie dłużej jednak, niż na dwa lata.

6) Pozwolić w całym państwie: na procesy w dni, ustanowione przez Kościół katolicki, do-

okoła świątyni, wszędzie, gdzie nie przeszkadza temu sąsiednie zabudowania, oraz dookoła miejsce zamieszkałych na wsiach w wypadkach suszy i klęsk ogólnych; na pochody pogrzebowe bez żadnych (obowiązujących obecnie) ograniczeń, zobowiązawszy jedynie duchowieństwo parafialne, aby uprzedzało miejscowe władze policyjne o zamierzonych procesjach lub pogrzebach, a to w celu dozoru nad porządkiem zewnętrznym, na zasadzie §§ 15 i 16 ust. o zap. przest.

7) W Królestwie Polskiem i gub. kowieńskiej pozwolić na wszystkie procesje religijne, z zachowaniem wskazanego w 6 punkcie obowiązku uprzedzania władzy policyjnej.

8) Znieść wszystkie ograniczenia, dotyczące stawiania krzyżów, pod warunkiem zgody gubernatora na tekst napisu i rysunek.

9) Określić warunki przyjmowania wychowalców do seminarjów katolickich, porządek wykładu nauk nieteologicznych i przeprowadzania egzaminów.

10) Zabronić zajmowania się obowiązkami duchownymi tym z rosyjskich poddanych, którzy kształcili się zagranicą i otrzymali tam święcenia.

11) Co do bractw kościelnych, pozostawić osobom duchownym i świeckim swobodę zakładania tego rodzaju bractw, po uprzednim zatwierdzeniu ustawy przez ministra spraw wewnętrznych.

Przepisy dotychczasowe w sprawach powyższych, pozostają na razie w swej mocy, zgodnie z punktem 1 § 1 uchwały Komitetu ministrów z d. 11 lutego r. b., aż do czasu zatwierdzenia odpowiednich projektów ministerium w drodze prawodawczej. Wszystkie zaś inne, kępujące wolność wyznania wiary katolickiej, nie wskazane przez prawo rozporządzenia, od jakiegokolwiek władzy pochodzące, znoszą się. W szczególności zaś ulegają natychmiastowemu skasowaniu wszystkie rozporządzenia administracyjne o podróżowaniu księży i ograniczenia specjalne, nie przewidziane przez § 97 ust. ob. wyz.

„Warszawskij Dniownik“ wydrukował list następujący, nadesłany do redakcji przez profesora C. F. Karskiego pod tytułem „Historja jednego listu“. Treść jego następująca:

„Dostarczono nam list otwarty urzędowy, wysłany z Hasanpotu, gub. kurlandzkiej, dnia 4 marca 1898 roku za nr. 46 (stempel pocztowy 5 marca 1898 r.). W biurze pocztowym głównym list ten otrzymany został, jak pokazuje stempel na stronie odwrotnej 7 marca 1898 r. List ten przeleżał w biurze pocztowym tylko 7 lat i 47 dni. Przypomniano sobie o nim dopiero 19 kwietnia 1905 r. (stempel na adresie) i dopiero 23 kwietnia 1905 r. doręczono go redakcji „Ruskawo filologiczeskawe Wiestnika“. List zawiera obstalunek na tygodnik na rok 1898. Jeżeli list urzędowy nadszedł z takim opóźnieniem, to ile lat mogą przeleżeć na poczcie listy zwyczajne!*

Tyle „Warszawskij Dniownik“.

Mybyśmy od siebie dodali co następuje:

Nie chodzi nam o poszczególny jakiś wypadek, że list przeleżał kilka lat. Pragałlibyśmy:

aby listy ze Zgierza, Ozorkowa, Turku lub innych blizkich miejscowości szły nieco krócej, niż listy z Londynu i Rzymu;

aby listy z Berlina i Wiednia dochodziły do Łodzi chociażby w tym samym czasie co do Warszawy;

aby listy nie ginęły i aby listy doręczane były redakcji w całości, a nie odklejone, otwarte, pobrudzone i wymiętoszone.

KALENDARZYK TERMINOWY.

IMIONA SŁOWIAŃSKIE. Dziś Żywistawa. Jutro Słowogosta.

—:—:—

KRONIKA.

—s—

Wykłady religii. Kurator warszawskiego okręgu naukowego otrzymał z ministerium oświaty zawiadomienie, że religię w szkołach elementarnych mogą wykladać jedynie kapłani.

Według zdania ministerium, szkoła początkowa ma głównie za zadanie utrwalić w ludzkiej pojęciu religijno-moralne, wykład religii w szkołach początkowych musi więc zajmować, zdaniem ministerium, pierwsze miejsce.

Wobec tego wykład jej powierzono urzędownie duchowieństwu parafialnemu — projekt zaś dopuszczenia osób świeckich do wykładu religii w szkołach początkowych odrzucono.

Z kolei. Z powodu przypadających świąt Wielkanocnych st. st., ekspedycje towarowe na kolejach będą nieczynne w dniach 28, 29 kwietnia i 1 maja od południa, zaś dnia 30 kwietnia przez cały dzień.

Zawieszenie czynności. Z powodu przypadających świąt Wielkiejnocy st. st. oddział Banku Państwa dla wszystkich operacji będzie zamknięty w dniach: 28, 29 i 30 kwietnia, 1 i 2 maja, zaś 3, 4 i 5 maja będzie otwarty od godziny 10 rano do 1 popołudniu.

Zamknięcie restauracji. W dniu jutrzejszym przez dzień cały wszystkie restauracje w całym mieście będą zamknięte, z powodu Wielkiego Piątku st. st.

Z poczty. Czynności biurowe we wszystkich oddziałach pocztowych z powodu Wielkiego tygodnia st. st., jutro i pojutrze, tj. w piątek i sobotę zostają skrócone, mianowicie trwać będą tylko od godz. 9 rano do 11-ej w południe; w niedzielę d. 30 b. m. z powodu święta Wielkanocnego st. st., wszystkie biura będą zamknięte; w poniedziałek zaś otwarte zostaną dla publiczności od godz. 9 rano do 11 w południe.

— Dowiadujemy się, że sprawa zaprowadzenia codziennie poczty z Łodzi do Tuszyna zamiast 5 razy na tydzień, znajduje się na dobrej drodze. Podanie mieszkańców tej osady wraz z przychylną opinią naczelnika warszawskiego okręgu pocztowego, przesłano do zatwierdzenia głównego zarządu poczt i telegrafów w Petersburgu.

Resursa łódzka. Ogólne zebranie członków Resursy łódzkiej, niedoszło do skutku w pierwszym terminie, t. j. dnia 19 b. m., odbędzie się w d. 3 maja r. b., w lokalu własnym przy ul. Zielonej № 20. Celem zebrania będzie odczytanie i zatwierdzenie sprawozdania za rok ubiegły 1904, oraz dokonanie wyboru 12 członków Zarządu, 12 zastępców, oraz 3 członków Komisji rewizyjnej.

W celu zapoznania czytelników ze sprawozdaniem Resursy łódzkiej, wyjmujemy kilka danych, charakteryzujących działalność tej instytucji. Przedewszystkiem tedy zaznaczyć należy, że liczba członków corocznie zmniejsza się, a dowodem tego, iż w roku sprawozdawczym ubyłoby aż 28, mianowicie 3 skutkiem zgonu: A. Bruchowiecki, A. Hofrichter i J. Petersilge; 25-ciu zaś wystąpiło dobrowolnie: T. Abel, St. Antoniewski, O. Gehlig, O. Goldhammer, J. Ginsburg, S. Dobrski, S. Jelnicki, J. Sachs, L. Załuliński, K. König, J. Kon, W. Kossakowski, H. Likiernik, H. Mazel, A. Mystkowski, S. Plichta, A. Razumowski, W. Reutski, J. Rosenblatt, A. Śmiarowski, L. Carewski, A. Zimmer i P. Engelhardt. Obecnie tedy liczba członków wynosi 82.

Dochody resursy wyniosły w r. sprawozdawczym rb. 15,527 kop. 94, a w tem najważniejsze pozycje stanowią: wpływy za karty rb. 5896 kop. 75, oraz kary za przebywanie w lokalu ponad określone regulaminem godziny rb. 2843 kop. 15—przy składkach członkowskich w sumie rb. 669.

Wydatki ogólne wyniosły rb. 10,300 k. 43. W rubryce tej figurują następujące pozycje: zapomoga na wzmocnienie floty i dla rannych na Dalekim Wschodzie rb. 2,000, wynajęcie lokalu rb. 1,7000 i t. d.

Przewożenie trupów. Wobec tego, że Pogotowie ratunkowe, opierając się na przepisach ustawy, stanowczo uchyliło się od przewożenia zmarłych przypadkowo na ulicach różnych osób, władza wyższa wydała polecenie, aby na przyszłość funkcje uprzątnięcia i przewożenia z ulic trupów spełniała straż ogniowa miejska.

Komisja kwaterunkowa. W magistracie łódzkim odbyły się wybory członków komisji kwaterunkowej na miejsca zmarłego s. p. Teodora Jezierskiego oraz p. Augusta Gepperta, który zrezygnował z mandatu. Wybrano pp. Teodora Fridricha i d-ra Maurycego Likiernika. Terazniejszy więc skład komisji kwaterunkowej stanowią pp.: Walenty Kamiński, Adolf Dobraniński, Stanisław Lipiński, Józef Bayer i Karol Ast.

Z cechów. Wczoraj w lokalu „Liry“, przy ulicy Nawrot pod № 38, odbyło się w drugim

Petycja miasta Wilna.

Urzędowy „Wileński Wiestnik“ zamieszcza następującą petycję rady (dumy) miasta Wilna do Jego Cesarskiej Mości Najjaśniejszego Pana, uchwaloną na posiedzeniu w d. 18 b. m.

Wasza Cesarska Mość!

Najdostojniejszy Monarcho!

Na skutek wezwania Waszej Cesarskiej Mości, wyrażonego w Ukazie do Senatu rządzącego z dnia 18 go lutego 1905 r. zarząd miasta Wilna postanowił na posiedzeniu w dniu 18 kwietnia przedstawić najpoddaniej do uznania Waszej Cesarskiej Mości uwagi następujące:

1) Wobec tego, że miasto nasze stanowi zarówno administracyjne jak i kulturalne środowisko całego kraju Północno Zachodniego, potrzeby tego ostatniego bardzo wyraźnie odbijają się na interesach ludności miejskiej i samorząd miejski codziennie staje wobec kwestyj, których w warunkach dzisiejszych nie jest w stanie rozstrzygnąć zadawalająco. W rządzie niezwykle ciężkich warunków życia naszego pierwsze miejsce zajmuje bezsprzeczne ograniczenie znacznej części ludności w prawach ich majątkowych i osobistych w dziedzinie narodowościowej i wyznaniowej.

Najrozmaitsze ustawy ograniczające, przepisy i instrukcje tymczasowe, aczkolwiek wydane zostały czasowo, ze względu na wyjątkowe warunki, w jakich się znajdowało życie naszego kraju, istnieją nadal i po dziś dzień, tamując normalny rozwój życia narodowego i niszcząc kraj nasz ekonomicznie. Nagromadzenie się zaś na niewielkim terytorium miejskim olbrzymiej liczby osób, ograniczonych w prawach, w stosunku do rdziennej ludności Cesarstwa, odbija się zgubnie na całej ludności, wywołując nienawiść na gruncie rasowym i wyznaniowym.

Z uwagi na to, rada miasta Wilna przyszła do przekonania, że konieczną rzeczą jest znieść jaknajrychlej wszystkie istniejące dziś ograniczenia i zrównać wszystkie zamieszkujące kraj nasz narodowości pod względem praw z rdzennymi mieszkańcami Cesarstwa.

2) Istniejące u nas dziś szkoły rządowe zbaczają z drogi ściśle pedagogicznej i nie zupełnie odpowiadają przeznaczeniu swemu, wobec czego, dla usunięcia najdotkliwszych braków, niezbędną rzeczą jest: 1) otworzyć wszystkim bez różnicy religii i narodowości, jaknajszerszy dostęp do szkół; 2) dopnieć do liczby nauczycieli osoby wszystkich narodowości, kraj nasz zamieszkujących, jako blisko obeznanych z społeczną i moralną stroną życia ludności i mogących wobec tego skutecznie wpływać na wychowanie młodzieży, 3) w celu uzyskania trwałej łączności między rodziną i szkołą przyznać rodzicom i przedstawicielom samorządu miejskiego prawo uczestni-

czenia w radach pedagogicznych, 4) naukę religii wykładać w ojczystym języku uczniów i wprowadzić naukę języków miejscowych, jako przedmiot nadobowiązkowy.

3) Wobec niedostatecznej liczby szkół rządowych, niezbędną rzeczą jest przyznać osobom prywatnym prawo swobodnego otwierania szkół, przyczem decyzya, w jakim języku odbywać się ma nauka, pozostawiona być ma do wyboru założycielowi szkoły.

4) Celem podniesienia materialnego dobrobytu ludności i umysłowego rozwoju jej, wprowadzić należy obowiązkową powszechną naukę szkolną i równocześnie przyznać każdemu, kto tylko zechce, prawo swobodnego nauczania.

5) Niezbędną rzeczą jest pozwolić na swobodne używanie języków miejscowych w instytucjach prywatnych, wydawnictwach peryodycznych, teatrach, na odczytach i zebraniach literackich, oraz pozwolić na wnoszenie próśb i innego rodzaju dokumentów do wszystkich miejscowych instytucyj rządowych w ojczystym języku proszącego.

6) Pozwolić należy osobom wszystkich istniejących wyznań na publiczne wykonanie praktyk religijnych.

7) Z uwagi na projektowaną reformę ustawy miejskiej z r. 1892, która z jednej strony usunęła całe kategorie obywateli, oraz całą ludność żydowską od udziału w wyborach miejskich, a z drugiej przyznawała administracji miejscowej prawo niezatwierdzania wybranych na urzędy publiczne, zarząd miasta Wilna jest zdania, że byłoby rzeczą niezbędną odłożyć przypadające w maju r. b. wybory miejskie aż do rozstrzygnięcia kwestyi powyższej w drodze ustawodawczej.

8) Jedyną gwarancją urzeczywistnienia projektów powyższych i prawidłowego rozwoju ich, zarząd miasta Wilna widzi w zniesieniu istniejącego dziś przy ustroju biurokratycznym systemu administracyjnego i zaprowadzeniu trwałego i legalnego stanu rzeczy i w tym celu uważa za rzecz niezbędną jaknajrychlejsze powołanie swobodnie wybranych przedstawicieli wszystkich warstw ludności, bez różnicy wyznania i narodowości, dla rozpatrzenia projektów ustawodawczych i ustanowienia kontroli nad wykonaniem ich.

Waszej Cesarskiej Mości najwierniejsi poddani.

Prezydent i radni miasta Wilna.

Wiadomości zamiejscowe.

Górny Śląsk.

Posel Wojciech Korfanty wystąpił z redakcyi «Górnoszlązaka» i założył w Katowicach drugie pismo polskie p. t. «Polak». Redaktorem

odpowiedzialnym jest p. Adolf Lampner. W artykule programowym zawiadamia redakcyę «Polaka», że trwać będzie silnie przy wierze katolickiej i krzewić cnoty polskie wśród ludności Górnego Śląska, który jak dawniej powinien stać się „ziemią Piastów, zamieszkałą przez naród polski, częścią całości narodu“. Tam, gdzie polacy posiadają większość, powinni oni oddziaływać na ogólny bieg spraw miejskich i gminnych. Słowem «Polak» zapowiada walkę z przemożnym wpływem niemieckim, zachęcając do wytrwania i rozbudzenia w sobie siły ducha. Jako datatki wychodzą będą przy «Polaku»: «Gość niedzielny», «Robotnik polski i Gospodarz».

Z Rzymu.

W poniedziałek wielkanocny odbyła się w Watykanie audyencya oficjalna, na którą przybyło 700 polaków. Uczniowie szkół średnich z Galicyi przybyli w liczbie 350 pod przewodnictwem 50 nauczycieli. Ojciec Święty przyjął pielgrzymkę polską w sali Królewskiej, adres odczytał arcybiskup lwowski ks. Bilezewski, który też przedstawił 10 uczniów, jako kierowników dziesięciu grup. Papież Pius X odczytał dłuższą odpowiedź, poczem młodzież odśpiewała „Serdeczna Matko“. Po audyencyi wznoszono okrzyki: „Niech żyje“. Obecne przy tym akcie damy dopuszczone zostały do ucałowania ręki papieskiej.

Trzęsienia ziemi.

W pierwszym dniu świąt Wielkanocnych dało się uczuć w różnych miejscowościach Anglii dosyć silne trzęsienie ziemi. Około godziny 2 rano w hrabstwach: Derbyshire, Yorkshire, Nottinghamshire i Lincolnshire mieszkańcy zbudzeni i wystraszeni zostali trzęsieniem, wyskakiwali przeto na ulicę z łóżek i tu odgrywały się ciekawe sceny. Domy trzęsły się, a kamienie spadały z dachów. Na szczęście jednak nikt nie odniósł kaleczeń.

Tragiczny zgon kompozytora.

Znany kompozytor, Karol Komzak, zmarł w sposób tragiczny w Baden, pod Wiedniem. Chcąc wskoczyć do będącego w biegu pociągu, Komzak wpadł pod koła i został przejechany. Wydobyto już trupa.

ECHA WOJENNE.

Gdzie obecnie znajduje się eskadra admirała Rożestwienskigo, pisze gazeta «Nowosti» — niewiadomo, chociaż źródła japońskie utrzymują uporcewicie, że przez czas dłuższy stała ona w zatoce Kamrańskiej, naruszając przez to neutralność wód francuskich, co jak wiadomo, stało się nawet powodem protestu rządu japońskiego i groźby, że i Japonia ze swej strony neutralności tery-

Z postępów techniki i przemysłu.

Łódź sztuczny.—Wyrób lodu sztucznego.—Ile czasu trzeba do otrzymania lodu sztucznego.—Sztuczne zimno.

Gdy geniusz ludzki w walce ze słońcem o ciepło zwyciężył, wynajdując coraz to nowe sposoby wyzyskania energii cieplnej przerożnych ciał, zwrócił się natychmiast w przeciwnym kierunku, t. j. do otrzymywania na każde jego skinienie — zimna.

Czy nie jest wprost cudem, mózdz otrzymać każdej chwili, ile dusza tylko zapragnie, podczas nawet największych upałów, wśród skwarnych nawet piasków Sahary — lód lub świeże, zimne powietrze, orzeźwiający umysł i ciało człowieka? To prawie nie do uwierzenia, a jednak rzeczywistość cud taki obecnie odbywa się stale, wszędzie, na całej kuli ziemskiej i u nas w Łodzi na nasze żądanie, z wielką korzyścią dla ludzkości.

Dawniej lód sztuczny był przedmiotem zbytku, dziś jest już artykułem powszechnej konsumpcyi. W przemyśle odgrywa dziś pierwszorzędna rolę, znajdując jak najszersze zastosowanie, zwłaszcza w piwowarstwie, w gorzelnictwie, w rzeźniach, w fabrykach masła, margaryny, stearyny, w cukierniach i t. d. Nie mówiąc już o terapii, chorzy przynosi ulgę w cierpieniach.

Pomyślmy sobie, czy bez lodu sztucznego mo-

glibysmy zapijać trunki Gambrynusa pod skwarem niebem pięknej Andaluzji, lub też mroźną mokkę pod cieniem palm Algieru...

Tam, gdzie lodu naturalnego nigdy być nie może, odgrywa on bez wątpienia ważną rolę, uzupełnia niejako naturę; w naszych warunkach klimatycznych, pomimo możności posiadania lodu naturalnego, lód sztuczny również nie małą odgrywa rolę, mianowicie można go mieć w dowolnej ilości na każde zapotrzebowanie, a przedewszystkiem w stanie czystym, odpowiadającym wszelkim wymaganiom higieny, co przy dzisiejszem zanieczyszczeniu naszych stawów i rzek ściekami fabrycznymi, nadzwyczaj jest ważnem. Są dziś miasta, pozbawione wprost większych zbiorników wód, jak jezior, stawów i rzek, czego dowodem np. nasza Łódź. Dla takich miast wynalazek lodu sztucznego jest wprost dobrodziejstwem.

Od paru lat i Łódź już posiada fabrykę lodu sztucznego.

*

Jak się otrzymuje lód sztuczny? Za pomocą ciepła! Wygląda to na paradoks, a jednak tak jest w rzeczywistości.

Wyrób lodu sztucznego polega głównie na zasadzie parowania. Wiadomo, iż powierzchnia płynu, wystawiona na powietrze, paruje i przytem tem silniej, im powietrze otaczające posiada wyższą temperaturę. Przy przechodzeniu cieczy w stan lotny, wywiązuje się znaczna ilość ciepła, a ztąd ciecz parująca i naczynie, ciecz ową zawierające, znacznie się oziębia, zwłaszcza, jeżeli to jest ciecz

parująca bardzo łatwo, której punkt wrzenia przypada w temperaturze niskiej, jak np. amoniak, eter, kwas węglowy skroplony.

Doświadczenie podobne łatwo każdy sobie może zrobić. Jeżeli podczas upału ktoś chce odświeżyć wodę do picia, niech owinie karafkę w mokrą serwetę i przez jakiś czas tak ją trzyma, aby serweta była mokra. Woda staje się świeżą i bardzo przyjemną, a zawdzięczać to należy zimnu, wywołanemu przez parowanie. Aby przejść ze stanu płynnego w stan lotny, woda, zawarta w serwecie, zabiera jej ciepło z karafki i jej wartości i tym sposobem plyn w karafce chłodzi. Imparowanie silniejsze, tem znaczniejsze oziębienie. Jeżeli karafkę umieścimy w miejscu przewiewnem, przeciąg powietrza ułatwia parowanie i woda więcej się oziębia.

Dlatego na południu Europy i wogóle w ciepłych krajach, przechowują wodę do picia w porowatych glinianych naczyniach, aby ją zawsze świeżą mieć do picia.

Przejście wody ze stanu płynnego w lotny, powoduje nieznaczne tylko oziębienie, ale inaczej rzecz się ma z takimi cieczami jak kwas siarczany, amoniak, kwas węglowy. Aby powrócić do stanu lotnego, skroplone te gazy zużywają wielką ilość ciepła i zapożyczają go od ciał sąsiednich. oziębiają je w znacznym stopniu. Względem ciepła, postępują one jak gąbka względem wody, wchłaniając je i na tej to własności polega wyrób lodu sztucznego; czynność przyrządów oziębiających polega na regulowaniu przechodzenia

toryum francuskiego szanować nie będzie. Zatoka Kamrańska leży na północy przylądka Padoran, znajdującego się na południowym brzegu Anna-mu. Istnieje przypuszczenie, że admirał Rożestwiewski oczekiwać tu zamierzał na przybycie 3 eskadry pod wodzą admirała Niebogotowa, która nie zdąży dopłynąć do przylądka Padoran wcześniej niż 1 maja r. b. Istnieje też przypuszczenie, że admirał Rożestwiewski nie przyjmie bitwy do nadpłynięcia 4 eskadry bałtyckiej, której przejścia przez kanał Sneski oczekiwano jest nie wcześniej, jak w początkach sierpnia.

*

«Zapadny Głos» — na podstawie informacji «Birzewych Wiedom.» — donosi z Londynu, że w tamtejszych sferach morskich przypuszczają, iż eskadra rosyjska skieruje się ku wyspom Karolińskim; korespondent zaś «Morning Postu», wedle informacji «Zapadny Głos» przypuszcza, że ostatnie bardzo sprzeczne wiadomości o eskadrze rosyjskiej donoszą, iż flota rosyjska rozdzieliła się na kilka oddziałów, które były widziane w różnych miejscowościach.

*

Sprawozdawca wojenny gazety «Neue Freie Presse» bynajmniej nie oczekuje bitwy na otwartym morzu, przypuszczając, że jest ona równie niewygodną dla japończyków i rosyjan.

Do tej pory nie wskazuje, aby adm. Togo miał zamiar napaść w dniach najbliższych na eskadrę admirała Rożestwiewskiego. Za jedyne obecnie dogodną podstawę dla floty japońskiej do natarcia na eskadrę rosyjską mógłby służyć ufortyfikowany port Kelung, położony w północnej stronie Formozy. Dlatego wszelako potrzeba, aby Rożestwiewski płynął w kierunku wysp Peskadorskich, przez cieśninę Formozką lub też około wschodniego wybrzeża tej wyspy. W pierwszym wypadku eskadra rosyjska dotarłaby do Kelungu już na pół zwyciężona; w drugim flota japońska, gdyby została rozbita, naraziłaby się na odcięcie od kraju. Oba te przypuszczenia dowodzą, że ani adm. Rożestwiewski nie popłynie około Formozy, ani japończycy nie uczynią portu Kelung swoją podstawą operacyjną.

Ale ponieważ cieśniny pomiędzy wyspami archipelagu Lui-Kin prawdopodobnie także usiane są minami — to bardzo jest możliwym, że eskadra rosyjska popłynie do Władawostoku przez ocean Spokojny, a gdyby się to udało rosyjanom krążowniki ich mogą przyczynić japończykom wiele szkody przez chwytanie okrętów japońskich handlowych i przerywanie komunikacji z Koreą i półwyspem Laudańskim — a więc z czynną armią lądową.

Widzimy więc jak wiele zależy od wypadków, które niebawem rozegrają się na morzu Japońskim i że ta uwaga, którą z napięciem zwraca ku tym wodom cały świat uczywilizowany, ma swoje uzasadnienie.

*

gazów ze stanu płynnego w lotny i chwytaniu zimna, wywiązującego się przy tym procesie.

*

Maszyny oziębiające są używane przeważnie trzech typów.

Maszyna Carre'go składa się z kotła i skraplacza. Kocioł napełniony jest wodą amoniakalną, z której za ograniczeniem uchodzi gaz amoniakalny, przechodząc do skraplacza, umieszczonego w naczyniu z zimną wodą, gdzie się skrapla. Jeżeli następnie kocioł umieszczony zostaje w temże naczyniu oziębiającem, woda w kotle tym pochłania znaczną ilość ciepła i sprowadza oziębienie, woda więc zawarta w naczyniu, umieszczone wewnątrz skraplacza, szybko marznie. Przez zużycie 1 klg. węgla do ogrzania amoniaku w kotle, zamienia się drogą można w lód 3 klg. wody.

Aby działanie to spotęgować, trzeba jaknajbardziej przyspieszyć ulatnianie się cieczy; co się osiąga za pośrednictwem pomp, usuwających z nad cieczy wywiązującą się parę, która ciśnieniem swym osłabia dalsze parowanie.

Z tego rodzaju maszyn najczęściej używana jest maszyna Linde'go, polegająca na ciągłym parowaniu i skraplaniu się amoniaku, za pośrednictwem odpowiednio zbudowanej pompy ssąco-tłoczącej. Maszyna składa się z dwóch walców, przez które przebiega wężownica o licznych skrętach; jeden z nich jest odświeżaczem (refrygerator). W oziębielniku amoniak ciągle się ulatnia i ochładza ciecz otaczającą, w odświeżaczem amo-

*

Według ostatnich telegramów „Ag. Pet.“, flota adm. Rożestwiewskiego wypłynęła już z zatoki Kamrańskiej dnia 22 b. m., niewiadomo wszakże, w jakim udała się kierunku. Tymczasem niema dotąd jeszcze wiadomości, czy rząd francuski otrzymał już zapowiedziany przez Japonię protest z powodu naruszenia neutralności Francji.

W paryskich kołach parlamentarnych wizyta posła japońskiego u ministra Delcasségo, o czem pisaliśmy, wywołała pewne zaniepokojenie. Prasa żywo zajmuje się kwestyą neutralności państwa.

Jaurés pisze w «Humanité», że pewne osobistości polityczne otrzymały wiadomość, iż bezpośrednio ma przyjść do walki między flotami japońską i rosyjską. Jeżeli to nastąpi na wodach indochińskich i gdyby okręty rosyjskie były zmuszone do schronienia się do portów francuskich, mogłaby Francja bez swej woli nagle zostać wciągniętą w zatarg rosyjsko-japoński. Dep. Lannesan, b. minister marynarki i poprzedni generalny gubernator francuski Indochin, oświadcza w «Siécle», że Kamran tworzy prawie przystań wewnętrzną. Rożestwiewski przybył tam, aby nie tylko naprawić uszkodzenia, ale aby się zaprowiantować i poinformować w sprawie zajść w Petersburgu, Mandżurji i Japonii. Rożestwiewski znajduje się w porcie francuskim i jest zupełnie osłonięty przed jakimkolwiek atakiem japońskim. Gdyby japończycy go tam znaleźli, złamaliby neutralność Francji.

Według „Tempa“ nota, którą poseł japoński wręczył Delcassé'emu, była przedmiotem depeszy do gubernatora Indochin. Polecono mu stwierdzić, czy eskadra rosyjska rzeczywiście znajduje się jeszcze na wodach francuskich. Równocześnie poseł francuski w Tokio złożył wizytę japońskiemu ministrowi spraw zagranicznych celem uspokojenia go co do postępowania Francji. Zresztą rząd rosyjski udzielił admirałowi Rożestwiewskiemu instrukcji, aby skrócił swój pobyt w pobliżu wybrzeży anamskich. Również „Echo de Paris“ donosi z Petersburga, że instrukcja, udzielona Rożestwiewskiemu, opiewa, aby nie czekał na przybycie admirała Niebogotowa.

Wydanie powyższej instrukcji Rożestwiewskiemu nastąpiło za inicjatywą Francji.

„Matin“ podaje z Petersburga wiadomość, że w kołach dyplomatycznych słychać, iż eskadra Niebogotowa miała wypadek koło wysp Sunda i z tego powodu dotąd nie mogła przybyć do zatoki Kamrańskiej.

Admiralicja rosyjska zwróciła uwagę admirała Rożestwiewskiego na wielkie niebezpieczeństwo, jakie mogłoby powstać dla pokoju powszechnego, gdyby pobyt jego floty w pobliżu wybrzeży anamskich z naruszeniem postanowień o neutralności dalej trwał.

Przeciw naruszeniu neutralności występuje

niak się skrapla, a działanie to odbywa się bez przerwy.

Ciecz oziębiona, zwykle roztwór soli, krzepnący w niskiej temperaturze, może być rozproszona rurami po składach lub piwnicach, utrzymując je w niskiej temperaturze. Jeżeli zaś wewnątrz tej cieczy umieścić skrzynki z wodą, woda ta marznie i wydaje lód zupełnie czysty. Do wprawiania w szybki bieg pompy ssąco-tłoczącej, służą silniki parowe.

W maszynach oziębiających Picteta, zamiast amoniaku używa się kwasu siarkowego.

W maszynach trzeciej kategorii, powietrze w cylindrze zostaje stłoczone działaniem silnika parowego, przyczem wzrasta jego prężność i temperatura. Gorące to i ściśnione powietrze ochładza się wodą oziębioną, a gdy następnie dozwala mu się swobodnie rozszerzyć, temperatura jego obniża się znacznie, co stąd pochodzi, że rozszerzając się, wykonywa pracę mechaniczną, która wymaga nakładu ciepła. Powietrze więc, tracąc ciepło, temperaturę swą obniża. Maszyny te zwą się ściskaczami powietrza (kompresory), najwięcej z nich są rozpowszechnione typu Windhausen.

*

Ile czasu trzeba do otrzymania lodu sztucznego? To zależy od grubości i wagi bloków. Bloki np. wagi 50 klg., grubości 10 cm., otrzymać można w ciągu 26 godzin; 70 klg., grubości 15 cm. — w 30 godzin; wreszcie blok wagi 100 klg. w 40 godzin.

obecnie Anglia. Do «Pall Mall Gazette» donoszą z Paryża, że ambasador angielski Bertie przerwał urlop i powrócił, aby wręczyć francuskiemu ministerium spraw zagranicznych notę rządu angielskiego, popierającą przedstawienia Japonii w sprawie pobytu floty bałtyckiej w zatoce Kamrańskiej. Nota trzymana jest w formie jaknajprzejmniejszej.

*

Prasa londyńska omawia obszernie konflikt Japonii z Francją. Rząd japoński nie poprzestał na przesłaniu noty o naruszeniu przez adm. Rożestwiewskiego i Francję, neutralności tylko rządowi francuskiemu, lecz posłał ją także innym rządowi, a w szczególności Anglii, czem dał do poznania, że zatarg ten uważa za «casus foederis» sojuszu angielsko-japońskiego.

Jakkolwiek Delcassé — o czem wiadomo już z depesz — oświadczył, iż adm. Rożestwiewski opuścił już we środę francuską zatokę, dzienniki londyńskie nie wierzą temu, a „Daily Mail“ wprost donosi z Szangaju, iż Rożestwiewski przebywa jeszcze w Kamranie.

Ogółem z nastroju artykułów prasy londyńskiej wnosićby należało, że zatarg zaczyna przybierać groźny charakter i że rząd angielski podejmuje się pośrednictwa celem jego załagodzenia. Nawet dzienniki bliskie ministerium spraw zagranicznych porzuciły już taktykę milczenia i stwierdzają obecnie, iż postępowanie adm. Rożestwiewskiego jest niewłaściwe, jakkolwiek nie przestają doradzać Japonii, aby była cierpliwa i miała wzgląd na trudne położenie Francji, jako sojuszniczki Rosji.

*

Niewypowiedzianie przykra jest ta świadomość — pisze „Razswiet“ — że los eskadry adm. Rożestwiewskiego zawisł w znacznym stopniu od przedsiębiorczości osób, które dawnymi swymi «dziełami» nie mogły wzbudzić ku sobie ani zaufania ani szacunku.

Oto fakty, które dziennik ten przytacza:

1) Pomimo tego, że t. zw. flota ochotnicza już nie istnieje, agencja floty tej nie została zamknięta i niejaki pan Robertson, Anglik, jak dawniej uważa się za agenta floty ochotniczej w Szanhaju i pobiera co około 10,000 rubli rocznej pensji, — oczywiście troski ma niewiele.

2) Podają, jako rzecz pewną, że przy kaptulacji Portu Artura wykryła się mała tajemnica: ujawniono 150,000 ton zaoszczędzonych kardyfu, nie wykazanych w żadnych notatkach i ksiązkach rachunkowych, co stanowi sumę kilka milionów rubli.

3) A to rzecz najciekawsza: były poseł rosyjski w Korei, Pawłow, mieszka obecnie w Szanhaju i kieruje operacjami skarbu rosyjskiego. Będąc sam z zawodu marynarzem, nabył niedawno około tuzina parostatków, placąc wygórowane ceny. Jak się pokazało, statki są złe i do niczego nieprzydatne. Teraz p. Pawłow jest w kłopotcie, co robić z zakupionymi statkami.

Woda zwyczajna zawiera wielką ilość kulek powietrza i dlatego lód z niej jest nieprzezroczysty. Aby tę wadę usunąć, trzeba używać wody destylowanej, lub też specjalnych form, tak do wzięcia pomyślnych, że płyty lodu, otrzymane ze zwykłej nawet wody, grube na 20 cm., są doskonale przezroczyste.

Przy pomocy potężnych maszyn, możemy zamrozić nawet całe stawy i jeziora, lub kaskady wody spadającej!

*

Największym jednak dziwem przemysłu „oziębiającego“ jest wyrób powietrza zimnego, dla utrzymania niskiej temperatury, bez obecności lodu.

Do otrzymania zimnego powietrza, służą takie same maszyny, jak do wyrobu lodu. Gaz płynny, po wyjściu ze skraplacza, przechodzi do szeregu rur, przeprowadzonych przez magazyn i tu, przechodząc ze stanu płynnego w lotny, wywiązuje zimno. Jest to taki sam system, na jakim polega ogrzewanie wodą gorącą, tylko, że tu zamiast ciepła, urządzenie rozprowadza zimno.

Drugi system stanowią oziębiacze (frygoryfer), przeciwieństwo ocieplaczy (kaloryfer). Płyn, ochłodzony do temperatury bardzo niskiej przez oziębielnik maszyny, przechodzi do oziębiacza i stąd już sieć kanałów przeprowadza zimne powietrze po całym magazynie.

Telegramy

Petersburskiej Agencji Telegraficznej.

Petersburg, 26 kwietnia. Wczoraj wyjechała z Carskiego Sioła zagranicę księżna Irena pruska. Na dworcu odprowadzali odjeżdżającą Ich Cesarskie Mości Najjaśniejszy Pan, Najjaśniejsza Pani Aleksandra Teodorowna, Najwyższe Osoby i członkowie orszaku dworskiego.

Petersburg, 26 kwietnia. Wkrótce w Radzie państwa będzie rozpoznawana sprawa zmiany porządku decydowania niektórych spraw w instytucjach do spraw włóściańskich w Królestwie Polskiem.

Petersburg, 26 kwietnia. Wczoraj zakończyły się prace zjazdu starszych okręgowych inspektorów fabrycznych, powołanych dla wyjaśnienia sprawy robotniczej. Zjazd uznał za pożądane organizacje robotnicze.

Petersburg, 26 kwietnia. Oberpolicmajster warszawski, baron Nolken, uwolniony; na jego miejsce mianowany policmajster wileński Mejer.

Petersburg, 26 kwietnia. Wszyscy robotnicy zakładów putilowskich zobowiązali się piśmiennie przestrzegać ustanowionego w zakładach porządku, nie występować z nowymi żądaniem i nie rozpoczynać strejków. Zarząd postanowił na tej zasadzie nie zamykać fabryki.

Petersburg, 26 kwietnia. Nadzwyczajnym posłem i ministrem pełnomocnym w Pekinie na miejsce zmarłego Lessara mianowano dyrektora rosyjsko-chińskiego banku, Pokotilowa, doskonale obznajmionego z krajem i cieszącego się poważaniem miejscowej władzy.

Pekin, 26 kwietnia. Mianowanie Pokotilowa rosyjskim posłem przyjęte zostało sympatycznie. Pokotilow ma wieloletnie doświadczenie i cieszy się poważaniem w sferach rządzących.

Czyta, 26 kwietnia. Minister komunikacyj wyjechał na Daleki Wschód.

Kijów, 26 kwietnia. Rząd gubernialny odrzucił postanowienia rady miejskiej kijowskiej co do uwolnienia miasta od wydatków na utrzymanie polieyi, dostarczania dla policyjnych cyrkułów wody, wybrania osobnej komisji dla starań o zastosowanie środków, zdających do udoskonalenia porządku państwowego i polepszenia bytu narodowego.

Petersburg, 26 kwietnia. Najpoddaszy telegram generała piechoty Liniewicza z dnia 25 go donosi:

Dnia 22-go przednie oddziały rosyjskie zmusiły japończyków do opuszczenia kolejno wsi Nanczena i doprowadzonej do stanu obronnego wsi Wejjuapumyn, poczem japończycy zajęli umocnione pozycje o trzy wiorsty na południe od Wejjuapumynu. Ogień artylerii rosyjskiej i pojawienie się oddziału rosyjskiego wprost lewego skrzydła japońskiego zmusiły nieprzyjaciela do śpiesznego cofnięcia się ku Kajjuanczenowi. W czasie cofania się japończycy spalili w jednej ze wsi znajdujący się tam skład żywności. Dnia 23-go wojsko rosyjskie, w dalszym ciągu ścigając przeciwnika, zmusiło je do cofnięcia się do samego miasta Kajjuanczen. Tegoż dnia inne oddziały przednie rosyjskie, odparły przeciwnika, podeszły do samego miasta Czantafu, które okazało się silnie ufortyfikowane i zajęte przez japończyków. Artyleria rosyjska zaczęła ze wschodniej strony bombardowanie miasta, lecz gdy wyjaśniło się, że miasto jest silnie obsadzone, wojsko rosyjskie cofnęło się z powrotem. Wysłane dla skomunikowania Czantafu z Kajjuanczenem konne oddziały rosyjskie zburzyły linię telegraficzną pomiędzy Kajjuanczenem a Czantafu.

Tokio, 26 kwietnia. Komunikat urzędowy stwierdza: Oddział rosyjski złożony z ośmiu batalionów piechoty, 16 secin konnicy i jednej baterii, wyparłszy przedni oddział japońskiej konnicy, atakował w dniu 24 b. m. w okolicy Kajjuanu. Oddział japoński z Kajjuanu ze swej strony zaatakował rosyjan, którzy pod przykryciem swojej artylerii cofnęli się na północ ku Menchuanzenowi.

Straty japończyków wynoszą 200 zabitych. Dwa inne oddziały rosyjskie, jeden złożony z sześciu batalionów piechoty i 16 secin konnicy, a drugi z dwunastu secin konnicy i jednej baterii artylerii, atakowały Eczantun i Siata-

dzu, lecz oba te oddziały cofnęły się na północ, dowiedziawszy się, że oddział z pod Kajjuanu już się cofnął.

Port Louis, 26 kwietnia. Koresp. Reutera donosi, że statkowi niemieckiemu „Julietta“ pozwolono zabrać 600 ton węgla. Statek odplywa do Sajgonu.

Berlin, 26 kwietnia. Wiadomość Agencji Havasa z Sajgonu o przejściu załogi krawownika „Djana“ do eskadry admirała Rożestwiewskiego musi być fałszywa, gdyż surowe środki zastosowano w Sajgonie dla zachowania neutralności.

Codziennie dokonywany jest apel załogi „Dyany“, o czym raportowane jest komendantowi portu, a z wyjątkiem kilku chorych cała załoga bywa obecna.

Czanczawadzy, 26 kwietnia. Oddziały przednie rosyjskie na całym froncie znacznie posunęły się naprzód. Japończycy cofają się na południe. Konnica pod dowództwem Abramowa odparła przeciwnika. Oddział Tumakowa wyparł ze wsi Wejtumyn około półtora bataliona piechoty, cztery szwadrony konnicy i górską baterię japońską. Pogoda przepyszna. Wojsko przygotowuje się do uroczystego obchodu świąt Wielkanocnych.

Paryż, 26 kwietnia. Król Edward przybędzie tu w sobotę. W niedzielę na cześć jego wyda prezydent Loubet obiad.

Ajaccio, 26 kwietnia. Król Edward wysiadł tutaj na ląd o godzinie 3-iej po południu. Zwiedził dom Bonapartego. Witają go tłumy.

Chrystiania, 26 kwietnia. W odpowiedzi na odezwę księcia-regenta rząd norweski oświadczył się za urzeczywistnieniem jednogłośnego żądania narodu norweskiego, aby rozwiązanie kwestyi odrębnych konsulatów norweskich pozostawiono centralnym organom rządowym Norwegii. Rząd proponuje, aby przed rozstrzygnięciem tej kwestyi nie przystępować do rokowań w sprawie uregulowania stosunku wzajemnego obu państw unii skandynawskiej.

Na posiedzeniu wczorajszym ministrów szwedzkich i norweskich w Sztokholmie pod przewodnictwem księcia-regenta, oddział norweski wspólnej rady ministrów oświadczył, że Norwegia nie ma zamiaru rozrywać Unii, wszakże przyznaje, że zerwanie jej jest możliwe.

Kanea, 26 kwietnia. Powstańcy zawiadomili konsułów zagranicznych, że nie będą sprzeciwiali się załogom europejskim. Krawownik angielski „Wenus“ strzeże brzegów. Wiele punktów strategicznych na wyspie zajęło wojsko międzynarodowe.

Konstantynopol, 26-go kwietnia. Poselstwa wielkich mocarstw zwróciły uwagę W. Porty na zabójstwa i grabieże, jakich dopuścili się grecy w Zagoryczanach. Wielki wezyr rozkazał generałowi-inspektorowi Chilmi-paszy wyjechać do Monasteru i zarządzić śledztwo w sprawie wypadków w Zagoryczanach, Porta zakomunikowała poselstwom, że wojska tureckie energicznie ścigają bandy greckie, które dopuściły się w Zagoryczanach zabójstw i podpalenia. Komunikacja z Banda, głównym punktem w Jemenie nie jest przywrócona.

Niema wiadomości o ekspedycyjnym oddziale Rizi-paszy, lecz wiadomość, że jest on otoczony przez powstańców nie potwierdza się. Dziś powrócił Mustafa Bej z synem, posłani, aby przyprowadzić ponownie zbiegłego szambelana Auryfa, jak również adjutanta sultańskiego Achmeda Szeketa paszę. Mustafa-Bej zapewnia, że zbiegowie zachowują się bez zarzutu.

Otrzymał po południu.

Petersburg, 27 kwietnia. Najwyższy Ukaz do Senatu rządzącego z dn. 25 kwietnia 1905 roku rozkazuje ponowne obsadzenie posady generał-gubernatora moskiewskiego i jego pomenika, z zachowaniem w Moskwie posady naczelnika miasta.

Generał-gubernatorem mianowany opiekun Komitetu moskiewskiego Rady opiekuńczej instytucji Cesarzowej Maryi, generał jazdy Aleksander Aleksandrowicz Kozłow.

Petersburg, 27 kwietnia. Najwyższy reskrypt na imię honorowego opiekuna Komitetu moskiewskiego Rady opiekuńczej instytucji Cesarzowej Maryi, generała jazdy Kozłowa:

Aleksandrze Aleksandrowicz!

Imiennym Ukazem Naszym do senatu rządzącego z dnia 1 stycznia roku bieżącego, po-

zostawiliśmy czasowo nieobsadzoną posadę general-gubernatora moskiewskiego.

Wobec zamierzonych w obecnym czasie ważnych reform w organizacji zarządu wewnętrznego, uznając za będące na czasie obsadzenie tej posady, Ja postanowiłem wezwać pana na wysoki i odpowiedzialny postereunek moskiewskiego general-gubernatora.

Administracyjne zdolności pańskie i wypróbowane oddanie się obowiązkom służby, bezustannie zwracały na siebie uwagę Ukoronowanych Moich Dziada i Ojca, którzy powierzali panu trudne obowiązki zarządzania wykonawczą policją Moskwy i Petersburga.

Do zarządu pierwotną stolicą wzywany pan był dwadzieścia razy i w nieustannych troskach swoich o porządek, pan zawsze umiał pogodzić istotne potrzeby miejscowe i korzyści i zyskać sympatyę ludności moskiewskiej.

Ku spółubolewaniu, poderwane zdrowie pańskie w latach ostatnich, zniewoliło pana prosić o uwolnienie od zbyt ciężkiej służby, ale Ja nie wątpię, że wezwany Przemennie na wysoki postereunek, poświęcisz pan siły dla służenia Mnie i ojczyźnie dotąd, dopóki pozwolą na to pańskie siły.

Jednocześnie Mam nadzieję, że działalność pańska na nowym polu służby dopomoże do dalszego rozwoju i rozkwitu drogiej Mojemu sercu Moskwy.

Pozostaję zawsze dla pana niezmiennie przychylnym.

Na oryginalne Własną Jego Cesarskiej Mości ręką napisano:

MIKOŁAJ.

Carskie Sioło, dn. 12 (25) kwietnia 1905 r.

Petersburg, 27 kwietnia. W tych miejscowościach, gdzie ludność żydowska przeważa, zamierzono dopuścić do tworzenia czysto żydowskich instytucyj oszczędnościowo pożyczkowych. W miejscowościach z ludnością mieszaną włączyć do ustawy paragraf o stosunkowym udziale w składzie zarządu chrześcian i żydów.

Kalisz, 27 kwietnia. W Wieluniu kilku kozaków dońskich włamało się do mieszkania obywatela Jasińskiego, pobili gospodarza i gospodynię, trzech obywateli i jednego z nich ranili w głowę.

W bójes raniony został także kozak.

Przyczyną bójkki była kobieta.

Mińsk, 27 kwietnia. Gubernator oświadczył deputacyi wyborców do Rady miejskiej, że przedsięwzięcie środki dla uspokojenia ludności i zapobieżenia gwałtom.

Moskwa, 27 kwietnia. Zabójca Wielkiego Księcia Sergiusza Aleksandrowicza przewieziony zostanie do Petersburga.

Obrońcy podali skargę kasacyjną z powodu niedopuszczenia publiczności przy ogłoszeniu wyroku.

Odesa, 27 kwietnia. Komitet handlu i przemysłu wybrał 2 przedstawicieli do komisji Kowkocewa, obradującej nad sprawami robotniczymi.

Odesa, 27 kwietnia. Na ulicy Portowej z powodu wybuchu wynikł pożar. Przyczyna nie wyjaśniona.

Odesa, 27 kwietnia. Na ulicach miasta rozlepiono ogłoszenia naczelnika portu, uprzedzające przed samowolnym opuszczeniem statków przez załogi.

Sewastopol, 27 kwietnia. Rosyjskie Towarzystwo żeglugi handlowej wydało polecenie, aby parostatki, kursujące po linii Krym-Kaukaz, wskutek bezrobocia w Odessie, zatrzymały się w Sewastopolu i stąd odplywały z powrotem do Kaukazu.

Załoga przybyłego wczoraj parostatku zażądała, aby skierowano parostatek do Odessy, gdy tego odmówiono, zażądała obrachunku i wyjechała do Odessy.

Towarzystwo rosyjskie zwróciło się do głównego sztabu morskigo z prośbą, aby dano mu załogę z majtków wojskowych dla przeprowadzenia zatrzymanego parostatku z Krymu na Kaukaz.

Niższy-Nowogród, 27 kwietnia. Na Woldze plynie kra.

Kowno, 27 kwietnia. Gubernator wydał za zgodą rady miejskiej postanowienie obowiązujące o zamykaniu zakładów handlowych w Kowno o g. 9 wieczorem.

(Patrz stronę 3-ią).

A. O. TESCHICH,

Lódź, Widzewska № 64. Telefonu № 240,
poleca.

Piece kaflowe fabryki „Machory” od zwyczajnych kwadratowych do najodrobniejszych majolikowych.

Multyplikatory ogrzewania patent. „Gasselreder i Niemeczek”.

Terrakotowe płytki posadzkowe; płyty cementowe.

Cement najlepszych marek.

Rury kamionkowe wszelkich rozmiarów.

CEGLĘ OGNIOTRWAŁĄ I ZAPRAWĘ SZAMOTOWĄ.

Ceny niskie. Sumienna obsługa.

Zakład wodoleczniczy pod Łodzią

CHOJNY

pod kierunkiem lekarskim **D-ra A. Landego**

Początek sezonu 1^{go} maja.

Sanatorium dla chorych nerwowych (histerya, neurastenia itd) i wewnętrznych (anemia, blednica, artretyzm, reumatyzm, choroby przewodu pokarmowego itp).

KAVALIZACJA, WODOCIĄG, OŚWIETLENIE ELEKTRYCZNE.

Wszelkie metody racjonalnej terapii fizycznej (hydropatia, elektro-mechanoterapia). Kąpiele powietrzne i słoneczne w osobnym zabudowaniu. Wody mineralne, kefir.

Telefon. Prospekty gratis.

546-6-1

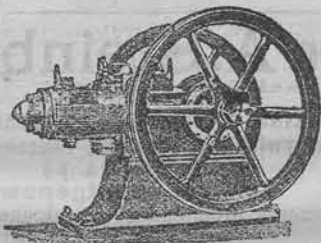
TOWARZYSTWO UDZIAŁOWE

Specjalnej fabryki

Armatur i Motorów

— w WARSZAWIE, ulica SIENNA № 15. —

Wyrabia i poleca

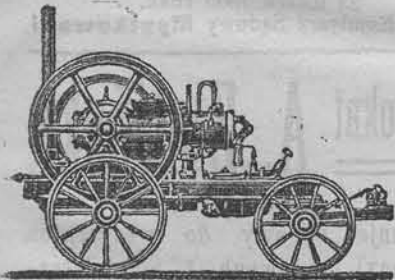
NAFTOWE MOTORY I LOKOMOBILE

„URSUS“

od 1 do 30 koni mechanicznych.

Najtańsze i najpraktyczniejsze

motory współczesne pędzone ropą naftową, naftą, lub spirytusem.

Zużycie ropy, lub nafty na jednego mechanicznego konia w ciągu godziny wynosi około 1 funta. Odznaczają się przytem nadzwyczajną prostotą konstrukcyi, skutkiem tego bardzo łatwa obsługa. Bez żadnego zewnętrznego płomienia podczas ruchu motoru. Cały ruchomy mechanizm szczelnie zamknięty, skutkiem czego motor może pracować i w miejscach przepełnionych kurzem i pyłem. Motor nie wydziela odoru spalonej nafty. Blisko 100 motorów i lokomobil znajduje się już w użyciu. Cenniki i bliższe informacje na żądanie franco.

1529-6-6

Wentyle i krany do wody i pary, wentyle bezpieczeństwa, niezamarzające hydranty, służą wodociągowe i burzowe, wentyle redukcyjne, kondensacyjne gęzki, wodowskazy, parowe inżektory i elewatory, smarownice.

Specjalna armatura do cukrowni.

Kaucyonowane biuro nauczycielskie i rekomendacyjne Wagner

w Łodzi, ulica Piotrkowska 121.

Ma natychmiast do umieszczenia: nauczycieli, nauczycielki, freblówki, i bony różnej narodowości. Dział rekomendacyjny poleca: buchalterów, kasyerów, kasyerki, ekspedyentów, magazynierów, agronomów, osoby do towarzystwa, gospodynie, krojczynie i wszelkiego rodzaju służbę domową, tylko z dobrymi świadectwami rekomenduje.

685-r-131

OGŁOSZENIE.

Zarząd drogi żel. Fabryczno-Łódzkiej podaje do wiadomości, iż z dniem 18 kwietnia (1 maja) r. b. wprowadzony zostaje następujący letni rozkład pociągów: **Czas warszawski.**

z Łodzi Fabr. do Kozłuszek			z Kozłuszek do Łodzi Fabr.		
№ № pociąg.	Odechodzą	Przychodzą	№ № pociąg.	Odechodzą	Przychodzą
2	12—30	1—27	1	3—23	4—35
32	7—10	7—51	3	6—35	7—45
4	12—05	1—05	5	8—28	9—30
36	1—38	2—16	31	9—32	10—15
6	3—15	4—18	7	2—33	3—40
34	6—10	6—50	35	4—42	5—22
8	8—50	9—50	9	7—19	8—20
22	8—45	9—48	33	10—15	11—00
24	6—35	7—41	23	8—52	10—00
z Łodzi Kaliskiej do Kozłuszek			z Kozłuszek do Łodzi Kaliskiej		
42/8	7—10	9—50	1/41	3—23	6—20
z Łodzi Kaliskiej do Słotwin			ze Słotwin do Łodzi Kaliskiej		
54	6—45	7—52	53	9—00	10—10

Pociągi №№ 23 i 24 będą kursować codziennie od dnia 19 maja (1 czerwca) po dzień 18 (31) sierpnia włącznie. Pociąg № 22 będzie kursować od dnia 19 maja (1 czerwca) po dzień 18 (31) sierpnia włącznie w niedziele i święta, wykazane na afiszach rozkładów jazdy pociągów.

1) Godziny w czarnych obwódkach oznaczają czas od 6 wiecz. do 5.59 rano. 2) Z dr. żel. W.-Wiedeńska łączy się pociągi №№ 2, 32, 4, 36, 6, 34, 8, 1, 3, 5, 31, 7, 35, 9, 33, 41 i 42; z drogami Nadwiślańskimi №№ 2, 32, 6, 34, 3, 31, 7, 9, 53 i 54; z linią Kaliską №№ 42/8, 1/41, 53 i 54. 3) W bezpośredniej komunikacji pomiędzy Łodzią F. i Warszawą kursują №№ 31, 32, 33 i 34 i jeden wagon I/II klasy w № 1; pomiędzy Łodzią Kal. i Tomaszowem №№ 53 i 54. 4) We wszystkich pociągach znajdują się wagony I, II i III klasy. 5) Wagony pocztowe kursują w pociągach №№ 4, 6, 9, 32, 34, 35 i 36.

549

RADA OPIEKUŃCZA Szkoły Handlowej 7-klasowej w Kaliszu,

zatwierdzonej przez P. Ministra Skarbu w d. 6 (19) października 1904 r., z prawami rządowych średnich zakładów naukowych,

zawiadamiając, że I i II klasa wraz z 2 ma przygotowawczymi (niższą podwstępną i wyższą wstępną) klasami, a ewentualnie III cia klasa w razie odpowiedniej ilości kandydatów otwarta będzie 16 (29) sierpnia 1905 roku, uprzejmie prosi Rodziców i Opiekunów, zyczących pomieścić ucznia w tej szkole, o nadsyłanie obecnie podań z załączeniem dokumentów. Bliższe informacje i szematy podań na żądanie Rada Opiekuńcza wysyła listownie. Pożądane jest śpieszne nadsyłanie podań o przyjęcie kandydatów do szkoły, ze względu na skompletowanie ciała pedagogicznego, składanie zaś dokumentów zaraz lub przy zdawaniu egzaminów.

177-4-2

Łódzki oddział techniczny Towarzystwa

„Prowadnik“

Łódź, Piotrkowska nr. 153.

1897 Skład fabryczny wyrobów gumowych, gutaperkowych, telegraficznych i azbestowych, obręczy gumowych: szare i czerwone, nowy fason półokrągły i fason płaski, tylko w prima gatunkach pod gwarancją za trwałość. Nowe kompletne koła powozowe. Reperacja kół gumowych, bandaży i lakierowanie we własnym warsztacie po cenach bardzo niskich, bandaże, osie, resory.

Towarzystwo „Ferrum“

Wylączna sprzedaż resorów, sprężyn i wszelkich stalowych wyrobów fabryki „Ressora“ w Rydze. Oryginalne szwajcarskie łączniki marki „G. F.“ Lokomobile i maszyny parowe fabryki „Robey i S-ka“, w Linkolnie pompy różnych typów, wentyle, krany, rury: lane ciągnięte i gazowe, pilniki, stal i wszelkie inne techniczne artykuły. Wyroby szmerglowe Zjednoczonych Fabryk w Hanowerze. 1591-32-27

Zaginął wyżeł

biały, gładki, w żółte łat. Piotrkowska 54 mieszk. 1. 557-3-1

DROBNE OGŁOSZENIA.

Bona-niańka polka lub niemka z polskim do dwóch dziewczyn potrzebna zaraz. Mikołajewska 18 m. 6 594-3-2

Do wynajęcia 1 lub 2 pokoje ze stołowaniem lub bez. Ulica Mikołajewska nr. 39 m. 10, pierwsze piętro od frontu. 573-1-1

Korzystny interes dla samotnego. Z powodu wyjazdu jest do odstąpienia numer Łódzkiej Kasy Pożagowej, składka 500 rubli. Wiadomość ul. Mikołajewska nr. 26, stróż wskaże. 601-2-1

Młody człowiek z ładnym charakterem pisma poszukuje do przepisywania w języku polskim i rosyjskim. Oferty w Administracji „Rozwoju“ pod B. R. M. I. 172-d-

Osoba wykształcona udziela dzieciom lekcji języków i muzyki codziennie 2 godziny za pięć rubli miesięcznie. Wodzewska 135 m. 16. 595-2-1

Obiady gospodarskie w domu prywatnym po 35 kop. Ulica Pusta № 3, na parterze. 1334

Potrzebuję mleka codziennie od czterdziestu do pięćdziesięciu garncy zaraz. Wiadomość Wólczańska 92 u ogrodnika. 590-6-2

Potrzebne zdolne staniczarki, podręczne i uczenie. Wólczańska nr. 3 Wanda Krachel. 605-3-1

Potrzebna zaraz dziewczynka od 12 do 14-tu lat. Przejazd nr. 22 do Bogusławskiej. 603-1-1

Panienska poszukuje szycia prywatnie. Wodzewska nr. 111 m. 23. 591-1

Przybłąkał się pies duży, biały w żółte łat. Odebrać można na ul. Brzezińskiej nr. 66 m. 6. 597-3-2

Rower mało używany tanio sprzedam. Nowa-Promenada 29 m. 5. 600-3-1

Zaginął paszport bezterminowy na imię Antoniego Trzaskała, wydany z gminy Mazew, pow. łęczyckiego. 593-3-2

Zaginęła książeczka legitymacyjna na imię Anastazyi Klimek, wydana z magistratu m. Łodzi. 592-3-2

Zaginął paszport na imię Maryanny Szałwińskiej, wydany z gminy Lubin. 602-3-1

Zaginął paszport na imię Jana Pokrzywy, wydany z gminy Opatówek. 604-3-1

Zaginął paszport na imię Agnieszki Ujejskiej, wydany z gminy Żyrardów. 603-3-1

WYPRZEDAŻ zupełna WYPRZEDAŻ

KSIĘGARNI

Bychlińskiego i Wegnera.

CENY

ZNIŻONE BARDZO ZNACZNIE

CENY

M. SPRZĄCZKOWSKI

Łódź,
Piotrkowska 54
róg Dzielnej

Hurtowy i detaliczny

SKŁAD WIN

oraz skład herbaty firm

**Piotr Orłowski
i
B-c i K. i C. Popow**

poleca: Odstałe wina kuracyjne Węgierskie, Francuskie, Reńskie, Hiszpańskie, Włoskie—, „Vermouth“ tudzież koniaki kuracyjne, oraz rumy i likiery krajowe i zagraniczne.

Wina Krymskie: białe i czerwone od 40 kop. do 1 rubla za butelkę. **Miody staropolskie** od 60 kop. do 10 rb. za butelkę.

Kawior astrachański 171-r-305

gruboziarnisty bez soli, oraz wszelkie towary w zakres kolonialny i delikatesów wchodzące. **Cukier** po cenach stałych fabrycznych.

KAUCYONOWANY KANTOR

„PRACA“

Łódź, Piotrkowska 120

poleca: freblówki, bony różnych narodowości, gospodynie wiejskie i miejskie, osoby do pielęgnowania chorych, ogrodników, kucharzy, lokajów, woźnych, portyerów, bufetowe, krawcowe, praczki, kucharki, młodsze, niańki i służbę. Rekomenduje tylko z dobrymi świadectwami. Woźni obowiązani przy zgodzie przedstawić znak firmowy „Praca“.

OGŁOSZENIE.

Zarząd Piotrkowskiej Kasy Posagowej

zamierzając otworzyć wkrótce nowe grupy, uprasza kandydatów o śpieszne nadsyłanie swych adresów z wyszczególnieniem tych grup, do których życzą sobie być zaliczonymi. Członków zaś obecnej grupy, zalegających w opłacie składek, uprzedza się, że jeżeli takowych nie wniosą w przeciągu dwóch tygodni, t. j. do dnia 10 maja r. b., zostaną, na mocy § 6 obowiązującej ustawy, wykluczeni z liczby uczestników. Przyjmowanie składek odbywa się codziennie z wyjątkiem dni świątecznych, wszelkie zaś inne sprawy kasowe załatwiane będą w środy i soboty. 548-3-1

Ubranie marynarkowe z dobrego materiału w najnowszych deseniach kosztuje **rb. 17**. Palto letnie **rb. 14**. Modna kamizelka kolorowa **rb. 3**. Ubranie dla chłopca **rb. 2.50**. Ubranie uczniowskie **rb. 6.25**.

Sprzedaż wyłącznie zagotówkę. Ceny stałe.

u **Emila Schmechla**
Piotrkowska 98.

842

**Choroby weneryczne,
moczopłciowe i skórne**
Dr. St. LEWKOWICZ

Zachodnia № 33

(obok lombardu akcyjnego).

Dla panów od 8-11 r. i od 6-8, dla dam od g. 5-6. c-162

W niedziele i święta od 9-12 i od 3-6.

Dr. J. GRABOWSKI

Choroby: gardła, nosa i uszów.

Przyjmuje codziennie 8-9 r. i 4-6 1/2 w.

Ul. Nawrot № 13 m. 8.

491-r-10

Dr. I. Krukowski

Choroby wewnętrzne i dziecięce

Przyjmuje rano od 10-ej-11-iej
i od 4-5 1/2, po poł.

Łódź, ulica PIOTRKOWSKA № 88.

212-0-43

Dr. A. Steinberg

Benedykta № 3.

Zakład ortopedyczno-gimnastyczny
(skrzyżwiska kregosłupa, choroby stawów i mięśni i t. p.)

Gabinet roentgenowski
(leczenie promieniami Roentgenowskimi).

138-r-107

Dr. Jan Pieniążek

przyjmuje w chorobach nosa,
gardła i uszu,

od 10 do 11 rano i od 5 do 7 wieczorem,
w niedziele i święta od 9 do 11 rano.

Piotrkowska № 87.

Kobieta-Lekarz

Dr. Eugenia Zeligson

Choroby kobiece i Akuszerya,

mieszka obecnie: **Piotrkowska 120**
przyjmuje do 10 rano i od 3-5 popoł.

1096-r-120

Dr. E. Sonnenberg

choroby skórne, dróg moczowych i weneryczne,

CEGIELNIANA 14,

od 11-1 i 4-8. 246-r-18

Do wynajęcia od 1 go maja
pokój umeblowany

z oddzielnym wejściem dla 1 lub 2 kawalerów z całodziennym utrzymaniem po 25 rb. Tamże do sprzedania **wózek na resorach dla chorego.**

Wiadomość ulica Dzielna nr. 40 m. 1, parter. 521-8-4

Laboratorium St. GÓRSKIEGO,
Warszawa, Leszno 12,
odznaczone na wystawach medalami: złotym i srebrnym za dobroć i skuteczność wyrobów, poleca:

„AGATOL“ tymolowy proszek, dla osób dbających o zdrowe i czyste **ZĘBY** jest najlepszym dla dezynfekcji ust oraz zabezpieczenia zębów od próchnienia i bólu. Cena 20 i 35 kop. Żądać wszędzie. 52-30-21

Konserwator włosów według dr. a. Lassara, zapobiega i powstrzymuje wypadanie włosów, pobudza je do porostu, usuwa łupież i mikrobę. Cena rb. 2.25, 1.25 i 80 kop.

OGŁOSZENIE.

Komisarz Sądowy Sądu Okręgowego w Piotrkowie, zamieszkały w Łodzi przy ulicy Mikołajewskiej w domu pod nr. 9, na zasadzie artykułu 1030 Ust. Post. Sąd. ogłasza, że w dniu **15 (28) kwietnia 1905 roku** od godziny 10 rano **we wsi Radogoszcz**, powiecie łódzkim, na zaspokojenie długu, należnego firmie „Spindler & Yost“ w sumie 13,695 franków 55 cent. z procentem i kosztami sprzedane zostaną ruchomości Pawła KRANNICHA, składające się z maszyn, materii wełnianej, warsztatów tkackich, oszacowanych na rb. 6,410. Ruchomości mogą być sprzedane i niżej szacunku. 550-2-2
23 marca 1905 roku.
Komisarz Sądowy **Mystkowski.**

Adwokat A. Zieliński,

DLUGA № 21,

przyjmuje sprawy do wszystkich instytucji sądowych i administracyjnych. 1143r69

ULICA PRZEJAZD № 12.

Egzystująca od lat 14 w Łodzi
Pracownia haftów 1156

i znaczenia bielizny

D. MAZURKIEWICZOWEJ

ulica Przejazd № 12, m. 14,

w podwórzu, w oficynie, II piętro,

przyjmuje wszelkie roboty w zakresie haftu wchodzące, wykonywa także starannie na czas oznaczony, po możliwie niskich cenach.

Przyjmuje się uczennice.

ULICA PRZEJAZD № 12.

Do interesu

dającego poważne zyski, potrzebny jest

wspólnik

chrześcijanin z kapitałem rb. 5,000. Oferty pod literami „E. R. K.“ zechcą reflektanci składać w Administracji „Rozwoju“. 561-3-1

MAGAZYN MEBLI Akc. Tow. Zjednoczonych Stolarzów w Warszawie, Filharmonia, Sienna 2. 1830

Дозволено Цензурою. Гор. Лодзь, 14 Апрелья 1905 г.